

připravované maturity. Proto informace o výsledcích vzdělávání jsou nutně omezené a nemohou poskytovat stejně kvalitní informaci o výsledcích vzdělávání na gymnáziích jako na učňovských oborech s maturitou. Navíc požadavky na zkoušku jako zkoušku garantující minimální úroveň znalostí a dovedností maturantů neumožňují dostatečně rozlišovat dosahované výsledky vzdělávání u nejlepších žáků. Tedy nejen obsahová redukce (matematika, český jazyk, a cizí jazyk) a redukce ověřovaných dovedností (jen těch dovedností, které je možné prověřit daným typem jednorázové časově úzce omezené individuální zkoušky), ale i tato další omezení limitují informační přínos státní maturity o výsledcích vzdělávání.

Možnosti vylepšování státní maturity v naznačených směrech nejsou příliš velké, resp. každá úprava proti té stávající zase přináší jiná rizika a omezení. Je však důležité tyto limity státní maturity znát, korektně interpretovat výsledky a nepřeceňovat jejich význam pro posuzování úrovně vzdělávání v České republice, natož na základě jejich výsledků porovnávat úroveň vzdělávání na gymnáziích, středních odborných školách a učňovských oborech s maturitou.

3.2.2 Testy realizované v rámci projektu NIQUES a úloha České školní inspekce

České školní inspekci vyplývá ze školského zákona povinnost hodnotit výsledky vzdělávání na úrovni vzdělávací soustavy i na úrovni škol. Hodnocení vzdělávací soustavy ČŠI provádí ve své výroční zprávě, hodnocení škol v inspekčních zprávách. Dostatečné nástroje pro tuto inspekční činnost chyběly a chybějí. Jistý posun a vytvoření lepších podmínek pro inspekční činnost v této oblasti přinesl projekt NIQUES,⁴¹ který ČŠI realizovala v letech 2011–2015.

Projekt NIQUES se skládal ze čtyř hlavních klíčových aktivit. Čtvrtá z nich si kladla za cíl „vybudovat univerzální technologickou platformu pro elektronické ověřování výsledků žáků ve školách, napříč ročníky a předměty, v důsledku kterého bude možné žákům, rodičům a školám poskytovat účinnou zpětnou vazbu o vzdělávacím procesu. ČŠI pak získá dosud chybějící nástroj pro hodnocení výsledků vzdělávání, jehož provádění jí ukládá školský zákon“⁴².

V podkapitole 3.5 je diskutován problém kvalitního zajištění několika cílů jedním projektem testování. ČŠI vytvořila v projektu NIQUES technologický nástroj, který může při vhodném nastavení parametrů plnit všechny výše uvedené cíle, pokud tyto parametry budou pro každý projekt testování nastaveny samostatně a tak, aby co nejlépe naplňovaly očekávané cíle.

Pokud jde o podpůrné cíle pro žáky, rodiče a školy, pak při dostatečné nabídce kvalitních úloh z různých předmětů a ročníků bude důležitá co největší volnost výběru úloh a testů a termínů testování současně s vysokou důvěrou v nezneužití výsledků. O zapojení do testování si má rozhodovat škola sama, případně žáci nebo jejich rodiče. Výsledky musí být shromažďovány neanonymně vzhledem k žákům a školám.

Pro cíle, které ČŠI vyplývají ze školského zákona, tedy hodnocení škol a vzdělávací soustavy, musí být nastavení parametrů jiné. Ponechme stranou v této kapitole některé organizační parametry testování a zaměřme se jen na ty, které více souvisí s obsahem a konstrukcí zkoušek, resp. testů.

⁴¹ Více informací o projektu NIQUES viz <http://www.csicr.cz/Prave-menu/Projekty-ESF/Projekt-ESF-NIQES> a <http://www.niqes.cz/>

⁴² Viz např. Závěrečná zpráva o přípravě, průběhu a výsledcích první celoplošné generální zkoušky ověřování výsledků žáků v počátečním vzdělávání (ve školním roce 2011/2012 pilotovaném na úrovni 5. a 9. ročníků základních škol) k dispozici na <http://www.niqes.cz/Ke-stazeni/Zaverecna-zprava-prvni-celoplosna-generalni-zkousk>